

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради ХДАДМ
«02» травня 2025 р. протокол № 9
Голова Вченої ради, ректор

Олександр СОБОЛЄВ

АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА МЕДІАВИРОБНИЦТВО

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для прийому на навчання осіб,
які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) магістра
(спеціаліста), для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії
зі спеціальності:

В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво
ОНП Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво

денна форма навчання

Харків – 2025

Вступ

Програма фахового вступного випробування «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво» для прийому на навчання осіб, які здобули освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) магістра (спеціаліста), для здобуття освітньо-наукового рівня доктора філософії із зазначеної спеціальності реалізує узагальнюючу функцію та має на меті оцінити знання абітурієнтів щодо принципів, закономірностей функціонування, особливостей творення в аудіовізуальному мистецтві та медіавиробництві.

Програма містить питання як узагальнювального мистецтвознавчого характеру, так і спеціального — кінознавчого. Основні позиції програми орієнтовані на фахові компетентності, здобуті магістрами, відповідно до вимог Стандарту спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Метою програми є:

- створення теоретичного фундаменту для одержання системного знання в конкретній професійній сфері;
- оволодіння методологічним інструментарієм для успішного здійснення теоретичної й практичної діяльності;
- формування основ високої гуманітарної культури і гуманістичних світоглядних принципів.

Завданнями програми є:

- ознайомлення з надбанням світової й вітчизняної кінознавчої думки;
- здобуття навичок самостійного критичного мислення й обґрунтування власної теоретичної позиції;
- розвиток навичок теоретичного синтезу й узагальнення;
- оволодіння необхідним принципам наукової дискусії і цивілізованого міжкультурного діалогу (об'єктивності, академічній коректності, толерантності);

Знання, що мають продемонструвати особи, які вступають до аспірантури, з дисципліни «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво»:

- теоретичний матеріал основних розділів курсу (зміст предмету, завдань, структури й функцій кінознавчого знання; особливості кінознавчої проблематики й пізнавальних принципів);
- знання особливостей основних історичних періодів розвитку аудіовізуального мистецтва, їх загальних і відмінних характеристик;
- зміст основних тенденцій розвитку теорії аудіовізуального мистецтва.

Практичні навички, що демонструє вступник до аспірантури:

- володіння основними методами мистецтвознавчого аналізу;
- орієнтація в історико-кінознавчому матеріалі, уміння аналізувати погляди й теорії в кінознавчому теоретичному дискурсі;
- уміння аргументувати власну теоретичну позицію й артикулювати принципи фахового знання;
- уміння застосовувати отримані знання при аналізі актуальних проблем наукових досліджень;
- самостійно визначати смисл і напрямок своєї наукової та практичної діяльності.

Компетентності, які має продемонструвати вступник до аспірантури:

- володіння теоретичним матеріалом для одержання системного знання в конкретній професійній сфері;
- навички теоретичного синтезу й узагальнення, володіння методологічним інструментарієм для успішного здійснення теоретичної й практичної діяльності;
- самостійне критичне мислення й вміння обґрунтувати власну теоретичну позицію;
- засвоєння та вміння використовувати на практиці принципів наукової дискусії і цивілізованого міжкультурного діалогу (об'єктивності, академічній коректності, толерантності).

Зміст програми

ІСТОРІЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

1. Місце і роль кінознавства в структурі мистецтвознавства.

Кінознавство як мистецтвознавча наука. Соціокультурні та професійні чинники виникнення кінознавства як окремої галузі мистецтвознавчого знання. Зв'язок кінознавства з іншими науками гуманітаристики. Основні етапи становлення кінознавства як науки.

2. Структура кінознавства.

Теорія аудіовізуального мистецтва як частина кінознавства, її об'єкт та предмет дослідження. Історія аудіовізуального мистецтва як частина кінознавства, її об'єкт та предмет дослідження. Критика аудіовізуальних творів.

Особливості кінознавчої проблематики на сучасному етапі. Основні категорії кінознавства.

3. Історичні етапи розвитку аудіовізуального мистецтва.

Передумови виникнення аудіовізуального мистецтва у середині XIX ст.. Радіо та фотографія як частина майбутньої аудіовізуальної сфери.

Осмищення дослідниками здобутків ранніх етапів розвитку радіо та фотографії.

Виникнення кінематографу. Перші кінострічки. Осмищення дослідниками наслідків винаходу кіноапарату. Лінії братів Люм'єрів та Ж.Мельєса як основні траєкторії видового розгалуження кінематографу. Перші кінознавчі праці.

Виникнення кіноіндустрії. Перші салони та кінофабрики, досвід їх існування та внесок у формування майбутньої сфери аудіовізуального виробництва. Кінофабрики України. Досвід перших українських кіно продюсерів.

Художній авангард в аудіовізуальному мистецтві.

Фотомистецтво художнього авангарду, основні тенденції та напрями розвитку, здобутки.

Кіномистецтво художнього авангарду, основні тенденції та напрями розвитку, здобутки.

Основні стилістичні напрями в художньому авангарді в АВМ. Конструктивізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.

Експресіонізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.

Імпресіонізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.

Сюрреалізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.

Характеристика інших напрямів в художньому авангарді АВМ, здобутки, персоналії.

Радянські фотографія та кінематограф як частина тоталітарної культури. Ідеологічні чинники існування радянського кіномистецтва. Формування централізованої, ідеологічно-орієнтованої радянської кіноіндустрії.

Аудіовізуальне мистецтво у роки Другої світової війни.

Здобутки документальної фотографії, персоналії, твори. Здобутки документального кінематографа, персоналії, твори.

Здобутки ігрового кінематографа, персоналії, твори.

Кінематограф як частина пропаганди. Осмищення ролі АВМ в Другій світовій війні кінознавцями світу.

Аудіовізуальне мистецтво у 60-ті-70-ті роки ХХ ст..

«Нова хвиля» у світовому кінематографі та фотографії, здобутки, персоналії, твори.

Кінематограф радянських республік зазначеного періоду. Проблема «зайвої» людини в радянському кіно. Українське кіно, національний менталітет на екрані, здобутки, персоналії, твори. Осмищення здобутків українського кіно «нової хвилі» в кінознавстві.

Аудіовізуальне мистецтво у 80-ті-90-ті роки ХХ ст..

Основні тенденції розвитку світового кінематографа, фотографії, відео-арту, здобутки, персоналії, твори.

Основні тенденції розвитку радянського кінематографа, фотографії, відео-арту, здобутки, персоналії, твори. Український кінематограф зазначеного періоду, здобутки, персоналії, твори.

Український кінематограф часів Незалежності.

«Друга нова хвиля» в українському кіно. Розбудова ринкової кіноіндустрії в Україні, тенденції розвитку, здобутки. Фестивальний рух в аудіовізуальному мистецтві України. Нові види аудіовізуального мистецтва: медіа-арт, інші візуальні практики. Українська фотографія часів Незалежності, тенденції розвитку, здобутки. Кінознавчі дослідження українського аудіовізуального мистецтва часів Незалежності.

Розвиток аудіовізуального мистецтва на сучасному етапі.

Основні тенденції розвитку АВМ на порубіжжі ХХ ст. – ХХІ ст.. «Нові» аудіовізуальні практики, персоналії, здобутки, твори. Основні стратегії репрезентації аудіовізуальних творів на сучасному етапі. Вплив глобалізаційних процесів на аудіовізуальне мистецтво та виробництво. Осмислення наведених тенденцій в фаховій літературі.

ТЕОРІЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

4. Видова структура аудіовізуального мистецтва, її трансформації на сучасному етапі

«Традиційні» для АВМ види мистецтва, їх генеза та трансформація. Новітні для АВМ види мистецтва, їх генеза, чинники виникнення. Основні принципи існування видів АВМ на сучасному етапі.

5. Родова та жанрова структура аудіовізуального мистецтва, її трансформації на сучасному етапі

«Традиційні» для АВМ жанри мистецтва, їх генеза та трансформація. Новітні для АВМ роди та жанри мистецтва, їх генеза, чинники виникнення. Основні принципи існування жанрів АВМ на сучасному етапі.

6. Проблема формотворення в АВМ. Візуальні практики та техніки формотворення в АВМ на сучасному етапі. Традиційні фільм, фотографія. Некласичні телевізійні твори. Посткласичні аудіовізуальні твори.

7. Роль митця в АВМ на сучасному етапі, стратегії творчої та виробничої діяльності в АВМ. Митець як творець традиційної аудіовізуальної форми. Митець у телевізійному виробництві. Колективні форми телевізійної творчості. Митець сучасного аудіовізуального твору.

8. Теорія Луї Деллюка та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.

9. Теорія С.Ейзенштейна та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.

10. Теорія П.-П.Пазолліні та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.

11. Теорія Ж.Дерріди та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.

12. Теоретичний внесок українських кінознавців в кінознавчий дискурс.

Питання до вступного випробування до аспірантури з «Аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва»

1. Місце і роль кінознавства в структурі мистецтвознавства.
2. Структура кінознавства.
3. Основні історичні етапи розвитку аудіовізуального мистецтва, загальна характеристика.
4. Виникнення кінематографу. Осмислення дослідниками наслідків винаходу кіноапарату.
5. Формування основ світової кіноіндустрії.
6. Художній авангард в аудіовізуальному мистецтві, загальна характеристика.
7. Фотомистецтво художнього авангарду, основні тенденції та напрями розвитку, здобутки.
8. Кіномистецтво художнього авангарду, основні тенденції та напрями розвитку, здобутки.
9. Основні стилістичні напрями в художньому авангарді в АВМ, загальна характеристика.
10. Конструктивізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.
11. Експресіонізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.
12. Імпресіонізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.
13. Сюрреалізм в фотомистецтві і кіномистецтві, здобутки, персоналії.
14. Характеристика інших напрямів в художньому авангарді АВМ, здобутки, персоналії.
15. Радянські фотографія та кінематограф як частина тоталітарної культури.
16. Аудіовізуальне мистецтво у роки Другої світової війни.
17. Аудіовізуальне мистецтво у 60-ті – о 70-ті роки ХХ ст.
18. Аудіовізуальне мистецтво у 80-ті – 90-ті роки ХХ ст.
19. Український кінематограф часів Незалежності.
20. Розвиток аудіовізуального мистецтва на сучасному етапі.
21. Видова структура аудіовізуального мистецтва, її трансформації на сучасному етапі
22. Родова та жанрова структура аудіовізуального мистецтва, її трансформації на сучасному етапі
23. Проблема формотворення в АВМ. Візуальні практики та техніки формотворення в АВМ на сучасному етапі.
24. Роль митця в АВМ на сучасному етапі, стратегії творчої та виробничої діяльності в АВМ.
25. Теорія Луї Деллюка та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.
26. Теорія С.Ейзенштейна та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.
27. Теорія П.-П.Пазолліні та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.
28. Теорія Ж.Дельоза та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.
29. Теорія Ж.Дерріди та її внесок і розвиток АВМ та кінознавства.
30. Теоретичний внесок українських кінознавців в кінознавчий дискурс.

Критерії оцінювання знань фахового випробування зі спеціальності

Вступні іспити до аспірантури проводяться предметними комісіями з використанням екзаменаційних білетів. Рівень знань вступника оцінюється за шкалою 100–200.

Мінімальна кількість балів для кожного із вступних іспитів, з якими вступник допускається до участі в конкурсному відборі – 152 бали.

У балах оцінка та за національною шкалою		Пояснення
100-200	190-200	Відповіді на питання екзаменаційного білету повні, У структурі відповіді присутня постановка проблеми, аналіз та висновки. Авторська точка зору обґрунтована та послідовна. Продemonстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник демонструє знання фахової літератури, засвідчує вміння критично мислити, вести дискусію
	190 – 199	Відповіді на питання екзаменаційного білету в цілому повні, коректні та виважені. У структурі відповіді присутня постановка проблеми, її обґрунтування, аналіз та висновки. Авторська точка зору переважно обґрунтована та послідовна. Продemonстровано володіння понятійно-термінологічним апаратом. Вступник у відповіді спирається на фахову літературу, вміє дискутувати щодо зазначених питань.
		Достатній рівень
	181-189	Вступник на достатньому рівні володіє теоретичним матеріалом. Демонструє системні знання, розрізняє особливості художніх стилів і напрямків в АВМ. Має базові знання з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Уміє аналізувати аудіовізуальний матеріал. Проте в усній відповіді допускає неточні формулювання.
	171-180	Вступник на прийнятному рівні володіє теоретичним матеріалом. Демонструє достатні знання з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Вміє аналізувати аудіовізуальний матеріал. У відповіді допускає неточні визначення. В аналізі відеоряду частково допускаються помилки.

	162-170	Вступник на припустимому рівні демонструє достатні знання з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Вміє аналізувати аудіовізуальний матеріал. У відповіді допускає неточні визначення. В аналізі відеоряду частково наявні помилки.
	152-161	Вступник демонструє достатній рівень знань з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Поверхово аналізує аудіовізуальний матеріал. У відповіді допускає неточні визначення. Розрізняє стильові особливості різних мистецьких течій і напрямків аудіовізуального мистецтва.
		Середній рівень
	143-151	Вступник демонструє загальний рівень знань з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Аналізує й розрізняє стилі та етапи мистецьких процесів, використовуючи посилання на певний кінознавчий матеріал. У відповіді допускає неточні визначення.
	133-142	Вступник демонструє поверховий рівень знань з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Аналізує та неточно визначає стилі та етапи мистецьких процесів в аудіовізуальному мистецтві. У відповіді присутня достатня кількість вірних суджень.
	124-132	Вступник демонструє задовільний рівень знань з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. Плутається у визначенні стилів та етапів мистецьких процесів в АВМ. Відповідь стисла, наявна певна кількість помилок.
		Недостатній рівень
	123 і нижче - непрохідний бал	Вступник почасти відповідає на поставлені питання з історії і теорії аудіовізуального мистецтва. У відповіді допускає неточні термінологічні визначення. В усній відповіді наявна завелика кількість грубих помилок.

Рекомендована література:

Основна:

1. Аудіовізуальне мистецтво і виробництво: досвід, проблеми та перспективи : колективна монографія [наук. ред. : О. В. Безручко]. Київ : Видав. центр КНУКіМ, 2021. Т. 9. 205 с., (с.5-27) (Колективна монографія)
2. Алфьорова З. І. (2017) Екранна форма новітньої доби: стратегічні трансформації // Традиції та новації у високій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, Вип. 4. С. 65-69
3. Алфьорова З. І. (2019) Дисипативність як принцип морфологічних трансформацій аудіовізуального мистецтва // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури, молоді та спорту України, Харків. держ. акад. культури ; [редкол.: В. М. Шейко (голов. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків, Вип. 65. С. 191-195. Бібліогр.: 5 назв. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.065.19>
4. Алфьорова З. І. (2019) Ситуативність як принцип морфологічних трансформацій аудіовізуального мистецтва // Colloquium-journal. № 27, Cz. 7. – С. 19-23. –Бібліогр.: 10 назв .
5. Алфьорова З. І. (2020) «Нове» українське кіно в контексті сучасного аудіовізуального мистецтва // Вісник Київського Національного університету культури і мистецтв. : наук. журнал: Сер. Аудіовізуальне мистецтво та виробництво / М-во освіти і науки України, КНУКіМ – Київ, 2020. Т.3, № 2, С. 213-221. – Бібліогр.: 6 назв. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.2.2020.217646> .
6. Алфьорова З. І., Алфьоров А.М. (2018). Жанрові метаморфози в контексті дії принципу нелокальності в практиці та теорії мистецтва (на основі аудіовізуального мистецтва) // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури. Харків, Вип. 61., С. 352–359., Бібліогр.: 13 назв. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.061.035>.
7. Алфьорова З.І. (2016). Художній рейдерінг як інструмент перетворення зображального простору. // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. [Сер.] Мистецтвознавство : [зб. наук. пр.] / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харк. держ. акад. дизайну і мистец. Х., № 1. С. 6-8
8. Алфьорова З.І. (2016) Стратегії еволюції наративних форм в аудіовізуальному мистецтві під впливом процесуального світобуття-2 // Студії мистецтвознав., № 3. , С. 40-46. , Бібліогр.: 16 назв.
9. Алфьорова З.І. Продюсування аудіовізуальних творів в Україні: еволюція моделі та перспективи розвитку (2021). Scientific Collection «InterConf», (48): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «Challenges in Science of Nowadays» (April 45, 2021) Washington, USA; pp. 618624. Available at: <https://interconf.top/.pdf>.

10. Алфьорова З.І., Первишева І.Б.. Пластичне мислення в художній культурі на межі ХХ-ХХІ ст.: зміни в принципах монтажності // *Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, [Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка.*, Харків., Сер. Мистецтвознавство, Вип. 54, С. 398-323.
11. Брюховецька Л.І. (2007). Іван Миколайчук (Стозир'я. Бібліотека української родини. К.: ТОВ «Атлант ЮемСі».
12. Брюховецька Л.І. (2008). Кіно часів своєї юності. Задруга.
13. Брюховецька Л.І. (2010). Своє/рідне кіно Леоніда Бикова. Задруга.
14. Брюховецька Л.І. (2013). «Магія паралельного буття».Задруга.
15. Брюховецька Л.І. (2016). Кінопростір Антона Тимонишина: від ракет ФАУ-2 до Артура Абста»,ВД КМА,
16. Зубавіна І. Б. (2006). Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі): монографія. К., 272 с.
17. Зубавіна І. Б. (2007). Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. К., 296 с.
18. Зубавіна І. Б. (2008). Час і простір у кінематографі: монографія К., 448 с.
19. Історія українського кіно (2016). Т. 2 : 1930–1945 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 448 с. + 28 іл.
20. Історія українського кіно (2021). Т. 3 : Олександр Довженко / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 408 с.
21. Нариси з історії кіномистецтва України / Акад. мистецтв України, Ін-т пробл. сучас. мистецтва; редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін.; ред.-упоряд. І. Зубавіна. Київ: Інтертехнологія, 2006. 872 с.
22. Кінознавчі розвідки в Україні (друга половина 1920-х - перша половина 1930-х рр.). Ч. 1 : [зб. ст.] / упоряд., передм., комент., прим. В. Н. Миславського. — Харків : ТОВ "Вид-во "Точка", 2020. 560 с.
23. Корінний, М. М. & Шевченко, В. Ф. (2003). Короткий енциклопедичний словник з культури. «Україна».
24. Миславський В. Н. (2018) Історія українського кіно, 1896-1930: факти і документи. Т. 1 : монографія / В. Н. Миславський. Харків : Дім реклами, 679 с.
25. Миславський В. Н. (2018). Історія українського кіно, 1896-1930: факти і документи. Т. 2 : монографія / В. Н. Миславський. Харків : Дім реклами, 527 с.
26. Константинов М. Кіносеміотика Юрія Лотмана (2019). // ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, НАН України, Київ / М.Константинов. - м. Горішні Плавні: ІПІ Олексієнко В.В. – 328 с.
27. Кохан, Т. (2021).Персоналізована історія європейського кіномистецтва: потенціал культурологічного аналізу: монографія / Кохан Тимофій Григорович. К.: Ін-т культурології НАМ України, 320 с.

28. Протас М. О. Парадигмальні трансформації мистецтва XX–XXI століть: стильові стратегії формотворення. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ, 2020. 434 с.
29. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань : розвиток візуального мистецтва України XX – XXI століть. Київ : ВХ [студіо], 2008. 188 с.
30. Сулім А.А. (2015). Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.
31. Черков Г. А. (2013). Екранний світ – діалог реальностей: монографія. К., 224 с.
32. Чміль, Г. П. (2003). Екранна культура: плюральність поглядів. Х: Крук.